

JUTU

JUTUni Pepá Topa Mundurumu Bokumu

*Jutuni I Pepá Topa Mundurumumunge Ungu
Pulu Mare*

Imbi “Jutu niringi akumu ponjiku niringi (Kewa unguna we “Jut” niringi). Ipuru unguna “Juda” ningu, Giriki unguna “Judasi” niringi. Ye Judasi te Yesusi lipe yunge opa touma sirimu ye Judasi Isikeriote. Kanu yemo ou kolorumu kanumu. Judasi te Yesusi lombili andoli ye te, pe Yesusini “Nanga kongonomo tenjipai.” nimbe lipe mundurumu yemanga ye tela molorumu. Kanu yemo yunge ungu mare LLuku 6:16, Lipe Mundurumu Yema 1:13 kinie molemo.

Judasi te Yesusi angenu Judasi. Yunge ungu mare Mateyu 13:55, Mako 6:3 kinie molemo. ‘Kanu yemo yuni i pepámo torumu.’ konopu lemele. Jutu kolomongo kanga 1 kana. Jutu kinie Jemisi kinie angenungulutolo, kanu angenungulutolo Yesusinge angenutolo niringi ungu mare Mateyu 13:55, Jono 7:3-10, Lipe Mundurumu Yema 1:14, Ou Korini 9:5, Gallesia 1:19 kinie molemo.

Jutuni yambo namele i pepámo topa sirimuye? Mimi sipu naa pilimolo. Kolomongo 1 kolea te naa nimbe, Juda yamboma molo Juda naa molko yambo lupema naa nirimu. ‘Lapa Pulu Yemo kinie Yesusi Kirasitolonga yamboma topo sikiru.’ mindi nirimu.

I pepámo kinie Pe Pita kinie telu sipe mele; Kirasinge yamboma toko siringilimunge ungu pulumu telumu. Pe Pita kolomongo aili 2 kinie Jutu kolomongo 4-18 kinie sike paa nondopa telu sipe mele. Pe Pita 2:1 kinie Jutu 4 kinie paa kana. Inie yakondo gomo 1225 Pe Pita pepámonga ungu pulumu kananila. Jutuni ‘Kirasinge yamboma temane peangamonga opa toumanga unguma naa pilengi!’ nimbendo i pepámo torumu. Jutu 3 nimbendo: “‘Sike.’ nimbu tondolo mundupu pilimolo aulke telumu mindi Pulu Yemone olio yunge yamboma sirimu. Olio ‘Sike.’ nimbu tondolo mundupu pilimolo ulu akumu yambo tene manda alowa naa temba.” nilimo.

Ya ungu pulumu pora nikimu.

¹ Na Jutu, Yesusi Kirasinge kongono tenjili kendemande ye te, Jemisinge angenuni i pepámo topo,

‘Pulu Yemone,’ “Nanga yamboma molangi wai.” nirimu yamboma, Lapa Pulu Yemone konopu monjipe, Yesusi Kirasini nokolemo yamboma i pepámo topo sikiru.

² ‘Pulu Yemone, enene walse walse ulu mare tekó kenjingí kinie ene kondo kolopa “Mindili nangi.” naa nimbé mele kinie, ‘Ene konopu pe nipili taka lelko molangi.’ nilimo mele kinie, ene konopu monjipe molopa, anju yando konopu monjingí ulu pulumu silimo mele kinie, olandopa olandopa pupili.

³ Paa nanga pulu lemo yamboma, i pepámo ene topo simbundu Pulu Yemone na kinie ene kinie olio lipé taponjipe, mindili nolemelka

aulkena wendo lipe, yu kinie pea molopo konjimulu aulkena lipe monjilimo mele* ‘Pepá topo nimbu siembo.’ nimbu tondolo mundupu konopu lendu. Nakolo altopo pilipulie kinié pepá topo ene nimbu simbu tekero akumu ‘Sike.’ ningu tondolo munduku pilimele ulumu**, ‘Pulu Yemone, ou yunge yamboma paa kamu walsikale sirimu kanumu’ ‘Manie naa pupili. Akumu yambo tene paa alowa naa tepili.’ ningu nokoko konjengi.’ nimbu ‘pepá te topo simbu.’ nimbu pilipulie i pepámo ya lkisipu tombo tokoro. ⁴ Kanumunge pulumu i sipe: ene Kirasinge yambo talapema molemelena ye mare kiyongo ningu ongo molemele, kanu yemando Pulu Yemone koronga ou nirimu, yunge bokuna molemo mele, nimbendo:

‘Kanu yemanga kote walemo wendo ombá kinie
“Teko kenjiringi kene

kolea kerine puku molko kenjengi!’ nimbu.*
nimbe bokuna molemo kanumu. Ene Pulu Yemo liku bulu siku molko kenjiku, yunge unguma alowa teko, ‘Yuni yamboma we kondo kolopa lipe taponjilimo temane peangamo manie pupili.’ ningu alowa teko, Aku temanemo munduku kelko kolo wangoko, ‘Pulu Yemone yamboma we kondo kolemomonga olio amboma kinie wa ulu kerinele temolo kinie olio we kondo kolopa uluri naa temba.’ ningu aku teko mindi molemele.** Kanu yemane olionga Ye Aili Tondolo Olandopa Ye Nomi Yesusi Kirasimu*** liku bulu siku “Yu uluri molo.” nilimelela. ‘Kanu yema ene molemelena ongo molko aku siku telemelemonga pilipulie i pepámo tokoro.‘

⁵ Ailimuni yunge ‚Isirele, yamboma lipe taponjipe ‚mindili nongo moloringi, kolea Isipi wendo lipe memba purumu akumu ene pilimele nakolo ‘Altoko piliengi!’ nimbu pepá topo aku temanemo altopo topo siembo. Ailimuni ene wendo lipe memba pupelie nirimumuni, pe ‘Yuni olio lipe taponjimbe.’ ningu tondolo munduku naa pilku ‚yu liku bulu siringi, yambo aisili topa konjirimu akumu ene pilimele nakolo altoko piliengi!*

⁶ Mulu koleana angello mare Pulu Yemone ‘ene mele mare nokangi.’ nimbe tondolo te sirimu melema taka lelko naa nokoko, moloringi koleamo munduku kelko anju puringi angellomanga temanemo pilimele akumu altoko piliengila! Aku teringimunge Pulu Yemone ene ka sipe, lepa mindi pumbe ka senene ka topa, kolea paa sumbulu toline lipe suku mundurumu. Pulu Yemonga kote wale ailimu wendo ombámonga nokoko molemele.*

⁷ Kanu angellomane teko kenjiringi mele kolea aili Sodomo Gomoratolo kinie, aku koleatolonga nondopa lerimu kolea mare kinie, kanu kolemanga moloringi yambomane aku siku teringila. Kanu yamboma andoko wapora toko, ambo-mane amboma kinie ulu kerinele teko, yemane yema kinie ulu kerinele teko, aku ulu paa kerime teringi kanumu.* Kanu yamboma tepe alieli nomba pepa mindi pulimo tepemone topa kalorumu. Aku temanemo altoko piliengila! Ene teko kenjiringimunge ‚Pulu Yemone, mindili sirimuaku ulumuni ‘ ‘Olio manda lepo temolo kinie Pulu Yemone olio aku sipe tepe kenjimbe.’

ningu piliengi!' nimbe lepi lepi tolemo.**

⁸ Aku siku mele „ene kinie ne molemele, yema „enenga konopu teko embambo sinjingi telemele kanu yemane, aku siku ulu kerimu telemele. Uru kumbu lupe lupe mare teko kanokolie ene eneno enenga kangikundu ulu kalaro mololime telemele. „Pulu Yemo kinie namba pelemo yambo ailime kinie, akumanga ungu mane tene olio naa nokolemo.' ningu liku su siku, mulu koleana „angello, tondolo pulimo ailime ungu taka tonjilimelela. ⁹ Nakolo „kanu yemane angelloma ungu taka tonjilimele mele, angellomanga ye nomi aili Maikelene kepe* naa terimu. Maikele kinie depelemo** kinie "Mosinge onomo liembili." ningulu kerepali niringili kinie Maikelene yuntu "Depelemo, nu teko kenjikinu mele nu iri topo ungu taka tonjembo." nimbe „tembando paa pipili kolopa, naa terimu. Yuni „depelemondo, nimbendo: "Teko kenjikinumunge Ailimuni nu iri topa "Teko kenjikinu." nipili!" nirimu.*** ¹⁰ „Maikelene Setene iri tombando pipili kolorumu, nakolo ne „ene kinie molemele, yemane ungu marenga puluma pilku sundulimele unguma 'Ungu kerime.' ningu ungu taka tonjilimele. „Ene mele takaramane telemele mele telemele." Mele takarama ulu te tengendo konopu kimbú naa siku walu telemele. Aku siku konopu kimbú naa siku uluma walu andoko telemelemonga ene melte molo yambo te topa konjimbe aulkena pulimele kinie mindili nongo kolemele. Kanu yema aku sipe. Mele takaramane ungu walio kolte pilkulie andoko telemele mele kanu yema enenela ungu walio

kolte mindi pilkulie walu uluma teko unguma nilimele akumunge ene mindili nonge aulkena pungila.

¹¹ Ene paa mindili nongo molko kenjingí! Kénene terimu mele* ene aku siku telemele. „Pulu Yemone ungu umbu tonjirimuma pilipe yamboma nimbe sirimu ye, Bellamene tepa lawa terimu mele** ene aku siku „Yamboma lipu taponjipu kongonomo we teamili.’ naa ningu, ‘Kou mone liemili.’ ningu uluma telemele. Ou „Pulu Yemone “Yamboma nokangili.” nimbe Mosisi Eronotolo mako topa tondolomo sirimu yetolonga, unguma ye Korane “Naa pilimbu.” nimbe karaye terimu mele ne yema „aku siku Pulu Yemo teko kenjilimelemonga, Kora kinie, Kora kinie teko kenjiku kara puringi yema kinie topa konjirimu mele*** ne yema kepe Pulu Yemone “Mindili nongo kolangi.” nimbéla.

¹² Ereli te yambo tengā kangine telemo kinie yambomo kapola naa molemo, molo nona andoli sipi te nona pulimo kinie kou te ne sipimu topa bulsumbendo nona manie pelemo, aku sipe mele, ene Kirasinge yamboma anju yando konopu monjiku, teluna langi nongo molemele kinie kanu „kolo toli, tapu yema ene eneno tapu teko, ene „Kirasinge yamboma, molemelena puku pea molko kalaro mololi uluma teko, ene eneno molko langi aisili kinie no aisili nongo tengendo pipili naa kolko we nolemele.* „Kupe topa pombera tolemo kinie kanokolie ‘Lo tomba.’ ningu konopu siku nokoko molemele nakolo, poporomene kupema we topa memba pulimo mele kanu yema aku silime molemele. Unju te

mongo naa topa kolemo kinie pulu akuku ele telememe mele ene aku siku molemele. Ene wale talo siku kolemele yema. „Aku sipe yamboma lipe taponjimbe ungu te kanu yema kinie naa pelemo..»¹³ Poporome tolemo kinie nomu kusa ombea lepa anju yando pulimo mele ene aku siku ulu kerime tengendo pipili naa kolko we telememe. Noma amáme melemele kinie yambo-mane kanolemele mele enene pipili naa kolko ulu kerime telememe mele aku sipe mona lemo. Kombukandipi mare enenga aulkena naa puku aulke lupemanga andoko pulimelemonga „Pulu Yemone, kanu kombukandipime kolea sumbulu topa paa pombera tolemo kolea keri te mako topa ‘Pangi.’ nirimu kanu kombukandipime mele ne yema aku siku molemelemonga akuna pungila.

¹⁴⁻¹⁵ Inoke yu pulu pulu anda kolepa Adamenga moloringi yemanga yepoko pakara sipemonga molorumu yemo, yu Pulu Yemone ungu umbu tonjirimu ungu te pilipelie kanu „kolo toli, yemando nimbendo:

“Kaname!

Ailimu yunge „angello, kake teli
tausini paa aisili kinie okomo.
Yu yambomanga pali kote tenjipe,
yunge ungumu naa pilku liku bulu siku,
yu kanopa keri kanolemo uluma
telememe yamboma kinie,
yunge ungumu naa pilku
ulu pulu keri telememe
yu ungu taka tonjiku ungu kerime
tondolo munduku nilimele yamboma kinie
“Ene teko kenjiringi ulumanga pundu toko

mindili nangi.” nimbé.”.*

nirimu. ¹⁶ Ulu „peanga, mare kanu yema kinie wendo olemo kinie alieli konopu keri panjiku “Ulu kerime.” ningu “Teko kenjikimili.” ningu, aku siku ungu aisili nilimele. Ene eneno konopumuni pilku ‘I sipu temolo kinie konopu simulú.’ ningu pilimele ulu kerime mindi teko, ene kara puku ene eneno kapi ningu imbime ambolko ola liku, ‘Yambomane olio mele mare siengi.’ ningu kondi toko ningu pangu singíndu yamboma kapi ningu “Ene yambo peangama.” nilimele.

¹⁷ Nakolo paa nanga pulu lemo yamboma, olionga Aili Yesusi Kirasini “Nanga kongonomo tenjipai.” nimbe lipe mundurumu yemane* ou niringi ungu te piliringi mele altoko piliengi! Pe wendo ombá mele ou ningu sikulie ¹⁸ ene „Kirasinge yambomando, ningindu: “Yesusi kelepa ombá kinie mulu matolo pora nimbé, walemo nondopa wendo ombá kanu walemanga ye mare ongo „Pulu Yemonga unguma, ungu taka tonjiku „liku bulu siku„, enenga konopumuni pilingí uluma Pulu Yemone kanopa keri kanomba uluma mindi teko, „Sumbi sipu molamili.” ningí yamboma, ungu taka tonjiku, tengé.”.* niringi kanumu altoko piliei. ¹⁹ Yesusini lipe mundurumu yemane pe aku sipe yema wendo onge niringi mele, kinié kanu yema ene molemelena ongo molko, ene Kirasinge talape yamboma toko bulu balu siku ‘lupe lupe molangi.’ nilimele. Kanu yema ya ma koleana we yambomane pilku telemele mele mindi teko, Mini „Kake Telimu, konopuna naa molemo yema molemele.

²⁰ Nakolo nanga paa pulu lemo yamboma,

enenga 'Sike.' ningu tondolo munduku pilimele ulu paa kake teli uluma Pulu Yemone yuyu sirimu akumuni eneno tondolo paa olandopa pumbe uluma teko, Mini Kake Telimu konopuna molopa lipe taponjilimomonga ‚Pulu Yemo, kinie ungu niengi.²¹ Olionga Aili Yesusi Kirasi ombo ene kondo kolopa mindili silke uluma mundupe kelepa, ene alieli konde molko konjiku mindi pungí ulu pulumu* simbendo ombá.' ningu nokoko molkolie** 'Pulu Yemone ene konopu monjilimo mele paa kamu konopu monjipe mindi pupili.' ningu mimi siku pilku, yu kinie nondoko puku molangi.

²² Yambo mare 'Sike.' ningu tondolo munduku piliringi mele kelko konopu talo tepa pepili molemele yamboma kondo kolko ‚liku taponjiku.,²³ yambo mare tepe koleana pungí telemelema lkisiku yando liengi! Yambo mare ‚teko kenjingí kinie kanokolie, kondo kolko liku taponjengi. Liku taponjingíndu ‚Olione kepe mindili nomolo uluma temolo.' ningu, pipili kolko, enenga ou konopumane pilku teringi ulu pulu kerimene enenga mulu wambalema kepe kalaro monjirimu kalaroma molemo mulu wambalema paa kanoko keri kanokolie, kanu mele kalaro molemo melema ‚Pulu Yemone kanopa keri kanolemo melema.' ningu, ambo-longendo 'Olio kalaro te monjimbe.' ningu kanu yamboma paa mimi siku kanoko liku taponjengi.

²⁴ 'Ene ulu pulu keri tene naa ambolopa topa manie naa mundupili. Kirasi tondolo munduku ambolko, munduku naa keleangi.' nimbe ene manda nokopa konjipe, pe yu mongo lipe simbe

ulu te konopuna paa naa pepili* konopu aisili
siku molangi ene yu molemo kolea tondolo pa
teline manda memba pupe,

25 aku sipe manda temba Pulu Ye telumu mindi
molemomone olionga Lipe Taponjipe Mindili
Nolemelka Aulkena Wendo Limo Yemo* yu,
olionga Aili Yesusi Kirasini olionga nimbe ten-
jirimumunge aku sipe molemo Pulu Yemonga
imbi paa ola molopa, melemanga pali yu paa
ye nomi aili olandopa molopa, yu tondolo aili
tepa pupe, namba pelemo yambomanga pali yu
namba olandopa pepa, yu aili tepa pa telimu
kinie molopa, koronga ou mulu matolo naa
lepili kepe yandopa kinié kepe pe pe kepe aku
sipe molorumu mele we molopa mindi pulimo
pumbemonga yu kapi nimbu imbi ambolopo ola
linjemili. Sike aku sipe tepili.

„Aku pea nikiru..”

**PULU YEMONGA UNGU KONDEMO
The New Testament in the No Penge Dialect of the
Umbu-Ungu Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Umbu-Ungu No Penge
long Niugini**

copyright © 1995 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Umbu-Ungu No Penge (Umbu-Ungu)

Dialect: No Penge

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023
d72fc3f0-db59-5dba-99c3-8bd2a84ed896